

Examenverslag van bedrijfseconomie vwo, tweede tijdvak (2024)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'SWOT-analyse' van de uitleg 'Ondernemen & marketing' is het stappenplan besproken waarmee je kan beslissen bij welke van de vier onderdelen van 'SWOT' een kenmerk past. Ook hebben we een voorbeeld besproken, waarbij je kon zien hoe je zo'n vraag kon beantwoorden. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	2	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene kennis. De verschillende kosten die een bedrijf heeft ziet het Cito als vakoverstijgende kennis.
	3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten' van de uitleg 'Ondernemen & marketing' zijn de vier instrumenten van de 'marketingmix' besproken en hoe je deze kan herkennen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	4	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het begrip 'effectuation' en de bijbehorende kenmerken staan uitgelegd in de begrippenlijst die je tijdens de cursus hebt gekregen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Hier heb je tijdens de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij de opgaven 198 en 212.
	5	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken welke posten er voorkomen op de balans. Deze kennis kon je gebruiken om te bedenken welke posten er veranderen. In het onderdeel 'Balansmutaties' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat de post 'voorraad' afneemt met de 'inkoopwaarde van de omzet'. De extra denkstap die hier nodig was om te zetten, was dat je zelf de inkoopwaarde van de omzet kon berekenen door het gegeven dat de winst 40% van de 'inkoopwaarde van de omzet' was. Hiermee kon je het eerste punt scoren voor deze vraag. In de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat de post 'debiteuren' inclusief btw op de balans staat, en het resultaat exclusief. Met deze kennis kon je de overige twee punten scoren.
2	6	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Prijis' van de uitleg 'Omzet & kosten' is besproken dat 'constante kosten' niet veranderen als de afzet verandert. Met deze kennis kon je weten welke kosten je uit de informatie mee kon nemen voor het berekenen van de 'constante kosten'. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de 'constante kosten', bijvoorbeeld bij opgave 137. In het onderdeel 'Afschrijving' van de uitleg 'Omzet & kosten' is de formule voor het berekenen van de 'afschrijvingskosten' besproken. Met deze formule kon je het eerste punt verdienen. Voor de overige twee punten kon het helpen om alle woorden met 'per' te markeren om de kosten voor het hele jaar te berekenen, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
	7	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Prijis' van de uitleg 'Omzet & kosten' is besproken uit welke kosten de kostprijs is opgebouwd en hoe je deze kan berekenen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de kostprijs, bijvoorbeeld bij opgave 133.

	8	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Structuur resultaten' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is besproken dat het 'bedrijfsresultaat' bestaat uit het 'verkoopresultaat' en het 'budgetresultaat'. Ook zijn de formules voor het 'verkoopresultaat' en het 'budgetresultaat' besproken. Door deze formules in te vullen kon je deze vraag beantwoorden.
	9	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het 'bezettingsresultaat' besproken en is dit toegepast op een voorbeeld. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden.
	10	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het prijsresultaat op constante kosten is niet behandeld in de cursus, omdat het grotebakstof is.
	11	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het 'prijsresultaat' besproken en is dit toegepast op een voorbeeld. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden.
	12	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het 'efficiencyresultaat' besproken en is dit toegepast op een voorbeeld. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden
	13	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het begrip 'liquiditeit' is besproken in het onderdeel 'Beoordelen' van de uitleg 'Balans'. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Het kon hierbij helpen om het begrip 'leasen' op te zoeken in je woordenboek.
	14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Structuur resultaten' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het berekenen van het 'verkoopresultaat' besproken. In een examentip is besproken dat je bij een verwacht resultaat de woorden 'werkelijk' kan vervangen door 'verwacht'. Door middel van de formule van het 'verkoopresultaat' kon je beredeneren dat deze positief is wanneer de verkoopprijs groter is dan de kostprijs, waarmee je het eerste punt kon verdienen. In het onderdeel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het 'bezettingsresultaat' besproken. Aan de hand van deze formule kon je beredeneren dat het 'bezettingsresultaat' positief is wanneer de verwachte afzet groter is dan de normale afzet, waarmee je het tweede punt kon verdienen. Tijdens de cursus heb je kunnen oefenen met het beredeneren met het 'bezettingsresultaat' bij opgave 164.
3	15	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het begrip 'stakeholders' is niet behandeld in de cursus, omdat het grotebakstof is.
	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De formule voor het berekenen van de 'rentabiliteit van het totaal vermogen' kon je vinden op het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen. In het onderdeel 'Beoordelen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken hoe je het gemiddeld vermogen berekent. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de 'rentabiliteit van het totaal vermogen', bijvoorbeeld bij opgave 21.
	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Winstverdeling' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is besproken dat het resultaat wordt verdeeld over 'vennootschapsbelasting', 'dividend' en de 'reserves'. In de uitleg wordt ook een voorbeeld besproken hoe je deze bedragen kan berekenen. Zoals besproken in de uitleg, kon je voor het eerste punt het resultaat na belasting berekenen. Voor het berekenen van het 'totaal dividend' kon je eerst het aantal geplaatste aandelen berekenen met de formule uit het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties'. Als je dit 'dividend' had berekend kon je vervolgens de toevoeging aan de 'reserves' berekenen om het tweede punt te scoren.

	18	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Begrippen' in de uitleg 'Aandelen & obligaties' is besproken dat obligaties zorgen voor rentekosten voor het bedrijf. Een extra denkstap die je hier kon zetten was dat een bedrijf een andere lening zou kunnen aangaan tegen een lagere interest. Hier kon je het eerste punt mee scoren.
		1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor het tweede punt kon je gebruik maken van je algemene kennis. Dat investeren in duurzaamheid kan leiden tot kostenbesparingen, ziet het Cito als vakoverstijgende kennis.
4	19	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Debiteuren/crediteuren' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is een stappenplan besproken hoe je de ontvangsten/uitgaven in een bepaalde periode kan berekenen bij contante betalingen en betalingen op rekening. Dit is ook toegepast op een voorbeeld, zodat je ziet hoe je dit kan toepassen in een opgave. Door dit stappenplan toe te passen kon je de eerste drie punten scoren. Daarnaast is de balanspost 'rekening courant krediet' besproken bij het onderdeel 'Balans & beoordelen'. Met deze kennis kon je het laatste punt scoren.
	20	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De voor- en nadelen van kengetallen zijn niet behandeld in de cursus, omdat het grotebakstof is.
	21	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Beoordelen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is de definitie van het kengetal 'solvabiliteit' besproken. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	22	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het begrip 'surseance van betaling' stond uitgelegd in de begrippenlijst die je tijdens de cursus hebt gekregen. Daar staat dat er bij 'surseance van betaling' uitstel van betaling plaatsvindt. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
5	23	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het volgen van een studie en het starten van het bedrijf als investering is niet behandeld in de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	24	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Hefboomeffect' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken dat er sprake is van een positief 'hefboom effect' wanneer lenen meer geld oplevert dan het kost. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	25	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Enkele storting' van de uitleg 'Sparen' is besproken hoe je de eindwaarde van één bedrag kan berekenen. Door middel van een tijdlijn kon je het goede aantal periodes tellen tussen 1 september 2023 en 1 januari 2026, zoals besproken in de uitleg. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	26	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Meerdere stortingen' van de uitleg 'Sparen' wordt een in een stappenplan besproken hoe je de eindwaarde of contante waarde kan berekenen met behulp van de somformule. Met behulp van dit stappenplan kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met de somformule, bijvoorbeeld bij opgave 125.
	27	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Hypotheekvormen' van de uitleg 'Lenen' wordt met behulp van twee grafieken besproken hoe de 'lineaire' en de 'annuïteitenlening' verschillen in aflossing en interest. Hier is te zien dat je bij de 'lineaire lening' meer aflost aan het begin van de looptijd. Ook is in een examentip besproken dat de schuld bij een 'annuïtaire lening' lang hoog blijft.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De extra denkstap die je bij deze vraag kon zetten was dat je in totaal meer interest betaalt over de looptijd, omdat de schuld bij een 'annuïteitenlening' langer hoog blijft. Met deze denkstap kon je het tweede punt verdienen.
28	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Annuïteiten' van de uitleg 'Lenen' wordt in een stappenplan besproken hoe je bij een 'annuïteitenlening' de interest, aflossing en nieuwe schuld in elke periode kan berekenen. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de totale interest over de gehele looptijd de totale annuïteit - totale schuld is.	

	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Hypotheekvormen' wordt besproken dat een hoge schuld risico vormt voor de bank. Een lagere schuld zorgt daardoor voor minder risico voor de bank. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
6	30	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' worden de voor- en nadelen van een contract voor onbepaalde tijd besproken. Hier is onder andere besproken dat een contract voor bepaalde tijd meer flexibiliteit geeft, en dat het personeel zich wil bewijzen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	31	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' worden de drie wettelijke eisen van een individuele arbeidsovereenkomst besproken. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	32	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De begrippen 'B2B' en 'B2C' zijn uitgelegd in de begrippenlijst die je tijdens de cursus hebt gekregen bij het onderdeel 'Ondernemen & marketing'. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het relatiemanagement bij marketing naar bedrijven wat persoonlijker is, terwijl relatiemanagement bij marketing naar klanten meer gericht is op verkoop.
		63		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	3	5%
II	45	71%
III	9	14%
IV	6	10%
	63	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 90% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.